

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
Reactie zienswijze windbeleid gemeente Almelo (INK- 119828)		H. Azimi	24 juni 2024
Onderwerp			
Reactie zienswijze provinciaal windbeleid en proces verkenning ATT			

Geachte leden van de raad,

Op 27 februari jl. hebben wij een zienswijze ingediend op het ter inzage gelegde Provinciaal Programma Energiestrategie 2024 (PPE) en de Omgevingsverordening (UIT-113680). Hier hebben we uw raad middels een raadsbrief over geïnformeerd (Raad – 8159). Middels deze brief informeren wij u over de reactienota waarin Gedeputeerde Staten aangeven wat zij met de zienswijze gedaan hebben, en hoe het vervolgproces eruitziet. Ook wordt u middels deze brief op de hoogte gesteld van de laatste stand van zaken in de verkenning van het ATT proces.

Reactie zienswijze

Door onze zienswijze zijn er geen grote wijzigingen aangebracht in het PPE. Het verzoek voor duidelijkere definiëring van begrippen wordt gehonoreerd middels een handreiking wind waarin begrippen zoals ‘goede ruimtelijke inpassing’ worden toegelicht. Deze handreiking wordt binnenkort gecommuniceerd.

Inmiddels is het PPE vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Het PPE wordt bestendigd in de Omgevingsverordening. Die wordt vermoedelijk medio juli dit jaar door Provinciale Staten vastgesteld. Op dat moment worden de programmeringsafspraken (RAAD-8209) die met de provincie zijn gemaakt van kracht.

Door een gewijzigde planning van de provincie, beschrijft het PPE dat openstelling van het gebied plaats zal vinden van 15 oktober 2024 tot 1 maart 2025. Omdat de tijdsduur waarbinnen initiatiefnemers aanvragen kunnen indienen bij de provincie hierdoor verkort wordt, hebben wij verzocht om de openstelling te verlengen tot de initieel afgesproken tijdsduur van vijf maanden.

Proces verkenning ATT

Het provinciaal beleid neemt het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt. Wel constateert de provincie dat lokaal eigendom enkel via het ruimtelijke spoor niet juridisch afdwingbaar is. De voorkeursontwikkelvariant die voor de windontwikkeling in het ATT-gebied is gekozen, een publiek-private samenwerking met lokale partijen, past binnen de omschrijving van lokaal eigendom in het PPE. De uitwerking en invulling hiervan vraagt om een actieve houding van gemeente(n) en inwoners.

Onafhankelijk verkenner Erik Back is aan het verkennen welke lokale partijen initiatiefnemer zouden willen zijn. Medio september 2024 hoopt hij via een gezamenlijk raadsinformatiemoment met Twenterand en Tubbergen u te informeren over de publiek-private samenwerking en concept samenwerkingsovereenkomst. Dit voorstel is voorgelegd aan uw presidium.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra

R.T.A. Korteland

INGEKOMEN 28 MEI 2024

Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC ALMELO

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
overijsselloket@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
I. van der Sloot
Telefoon +31384999435
I.vd.Sloot@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
21.05.2024	D2024-05-009316	2024-015010	1 van 5			

Onderwerp: Reactie zienswijze windbeleid gemeente Almelo

Geacht college,

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken van het provinciaal windbeleid en de verdere planning. Van 18 januari tot en met 28 februari 2024 heeft iedereen de mogelijkheid gehad om een zienswijze in te dienen. Uw college heeft ook van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. In deze brief leest u wat we met uw zienswijze gedaan hebben, en hoe het vervolgproces eruitziet.

We danken u voor het geven van een reactie op het windbeleid

Allereerst een woord van dank voor de tijd en moeite die u heeft genomen om uw mening te geven en mee te denken en suggesties te doen voor de inhoud van een goed windbeleid. Als provincie en gemeente werken we samen in RES-verband aan de realisatie van duurzame opwek van zon- en windenergie. Uw input helpt daarbij om samen stappen te zetten.

Wat hebben we met uw zienswijze gedaan?

We hebben in totaal 408 zienswijzen ontvangen. Omdat we op elke zienswijze willen reageren, hebben we alle zienswijzen samengevat. Per zienswijze is aangegeven of deze aanleiding heeft gegeven tot een wijziging van het windbeleid. Een samenvatting van alle zienswijzen en een overzicht van welke zienswijzen hebben geleid tot welke wijzigingen is te vinden in de reactienota. De reactienota is te vinden op de website www.overijssel.nl/wind. Hieronder gaan we in op uw zienswijze, onze reactie daarop, en de conclusie of uw zienswijze aanleiding is geweest voor het aanpassen van het beleid.

Samenvatting zienswijze: selectieprocedure maximumstelsel

Indiener stelt dat een aantal procedures in het PPE verduidelijking en uitwerking behoeven, waaronder de verdeelprocedure en ruimtelijke toetsing aan gemeentelijke vastgesteld kaders, het begrip 'ruimtelijke kwaliteit', behandeling bij meer aanvragen dan het maximum.

Reactie

Het maximum is bepaald in de Omgevingsverordening. Daarin is opgenomen dat het maximum voor Overijssel voor 2030 is bepaald op 2,3 TWh. De verdeling over gebieden gebeurt op basis van de potentie van het gebied, de RES-biedingen en initiatieven in het gebied. De selectieprocedure van het maximumstelsel staat in hoofdstuk 3 van het PPE. Deze criteria moeten objectief, navolgbaar en transparant zijn. Hoe lager op de windladder, dus trede 1 en 2, hoe hoger de score.

Datum verzending
27.05.2024

De toetsing aan gemeentelijk vastgesteld beleid komt pas aan de orde bij een vergunningsaanvraag. Dan toetsen we aan het vastgesteld ruimtelijk beleid van de gemeente, mits juridisch houdbaar.

Samenvatting zienswijze: optimale invulling van voorkeursgebieden

Indiener vraagt wat optimale invulling in de voorkeursgebieden betekent en vraagt om duidelijker definiëring van begrippen.

Reactie

We hebben voorkeursgebieden aangewezen die kansen bieden voor grootschalige clusters van windturbines. Met grootschalige windclusters kan een zeer groot deel van de opgave van de verduurzaming van de energievoorziening gerealiseerd worden. Door in te zetten op grootschalige clustering van wind in gebieden die zich daarvoor lenen, voorkomen wij versnippering van de opgave en de nadelige effecten daarvan op het landschap.

Omdat er niet zoveel gebieden zijn in Overijssel die zich lenen voor grootschalige clusters van windturbines, is het belangrijk daar zuinig op te zijn. Zeker omdat er voor de periode na 2030 nog nieuwe opgaven op ons afkomen door de toenemende vraag naar duurzaam opgewekte elektriciteit. Dat is de reden dat wij kritisch zijn op ontwikkelingen die een optimale opstelling in de weg kunnen staan in gebieden die zich lenen voor een grootschalig cluster van windturbines.

In het kader van ruimtelijke kwaliteit heeft de provincie de bevoegdheid om te zorgen van optimalisatie van een voorkeursgebied. Dat betekent dat wij het voorkeursgebied ruimtelijk zo inrichten dat verdere ontwikkelingen daarbij niet belemmerd worden. Hiertoe maken wij een Handreiking wind waarin de definities nader worden toegelicht.

Samenvatting zienswijze: gemaakte afspraken in het gebied

Indiener stelt dat de reeds gemaakte afspraken in gezamenlijk verband behouden blijven en dat deze de basis vormen voor programmeringsafspraken.

Indiener stelt dat het gezamenlijk ontwikkelkader, met daarin een uitgangspunt van minimaal 50% lokaal eigendom en een streven naar 100%, ook door de provincie is bekrachtigd. Indiener roept provincie op om zich tot het uiterste in te spannen om dit te realiseren.

Reactie

De programmeringsafspraken zien toe op het maximeren van het aantal GWh in een gebied. Een maximum aan vergund vermogen voor windparken in een bepaald gebied kunnen wij alleen stellen als voorwaarde voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De optie om programmeringsafspraken te maken is een kans die wij bieden en zeker géén verplichting. Indien u ervoor kiest om geen programmeringsafspraken te maken ontstaat een restgebied, waarvoor het plafond de gezamenlijke openstaande ruimte is tot de 2,3 TWh. Ook die ruimte moet openbaar en transparant worden verdeeld. Dat doen wij dan volgens de verdeling in het PPE. Lokaal eigendom maakt geen onderdeel uit van de selectiecriteria op grond van het maximumstelsel.

Samenvatting zienswijze: lokaal eigendom

Indiener stelt dat het gezamenlijk ontwikkelkader, met daarin een uitgangspunt van minimaal 50% lokaal eigendom en een streven naar 100%, ook door de provincie is bekrachtigd. Indiener roept provincie op om zich tot het uiterste in te spannen om dit te realiseren.

Reactie

De kaders voor lokaal eigendom staan beschreven in hoofdstuk 4 van het PPE.

Conclusie

De uitwerking van de ruimtelijke kwaliteit wordt opgenomen in het PPE. De overige zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassen van het PPE.

Een aantal zienswijzen zorgt voor aanpassing van het windbeleid

We hebben een samenvatting en overzicht gemaakt van welke zienswijzen tot welke aanpassingen hebben geleid. Op die manier is in één oogopslag duidelijk welke dingen gewijzigd zijn. U kunt het overzicht vinden op de website www.overijssel.nl/wind. Hieronder benoemen we enkele wijzigingen en reacties waarvan wij denken dat het voor u als gemeente relevant is.

Het maken van programmeringsafspraken

Gemeenten stellen het op prijs dat we de mogelijkheid bieden om programmeringsafspraken te maken. Op die manier kan een wildgroei aan windinitiatieven worden voorkomen. Daarnaast biedt het ook duidelijkheid voor iedereen over de vraag waar windturbines kunnen komen. Als provincie voelen we ons gesterkt door deze zienswijzen in onze keuze om programmeringsafspraken windenergie te maken.

Uitzonderingen op de clustereis van vier windturbines

Buiten de voorkeursgebieden geldt een clustereis van minimaal vier windturbines. Gemeenten hebben ons verzocht om uitzonderingen te maken voor deze clustereis. We hebben al in het conceptwindbeleid een voorstel gedaan om een uitzondering op de clustereis mogelijk te maken op en nabij bedrijventerreinen. Gemeenten ondersteunen dit voorstel omdat windturbines op bedrijventerreinen direct bijdragen aan de verduurzamingsopgave van bedrijventerreinen en zorgen voor opwek nabij verbruik. We informeren Provinciale Staten dat u verzocht heeft een uitzondering te maken op de clustereis van 4 turbines bij gemeenten die anders geen mogelijkheid hebben om duurzame opwek door wind te realiseren.

Gemeentelijke kaders

Verschillende gemeenten hebben eigen windbeleid gemaakt en bijbehorende zoekgebieden aangewezen. Gemeenten verzoeken ons om deze kaders over te nemen. Wij nemen die kaders niet over maar zullen aanvragen altijd toetsen aan gemeentelijke zoekgebieden en gemeentelijk windbeleid, voor zover redelijk en juridisch houdbaar.

We kunnen lokaal eigendom niet als selectie criterium gebruiken bij schaarste.

We hebben veel zienswijzen en vragen gekregen over lokaal eigendom als selectie criterium bij schaarste. Voor het creëren van schaarste maken wij programmeringsafspraken. In het PPE nemen we de selectiecriteria op zodat deze transparant, navolgbaar en objectief zijn. Omdat deze selectiecriteria gemaakt zijn om vergunningen ingevolge de Omgevingswet te selecteren moeten die ruimtelijk van aard zijn. Het staat gemeenten uiteraard vrij bij hun eigen gronduitgifte eigen voorwaarden te hanteren.

Er zijn grote risico's bij het opnemen van lokaal eigendom als selectie criterium van de schaarse vergunningen. Ook al scoren twee initiatieven ruimtelijk gelijk dan nog kan lokaal eigendom niet het selectie criterium zijn, omdat we hiermee een oneigenlijke weigeringsgrond creëren. Wij snappen dat dit verwarring geeft. Die reacties van gemeenten op de selectiecriteria zijn gebaseerd op het aanbestedingsrecht en het tenderen van een grondpositie. Bij het verdelen van de schaarse rechten gaat het om het verlenen van een ruimtelijke vergunning waaraan alleen ruimtelijke argumenten ten grondslag mogen worden gelegd. In de vaste jurisprudentie zijn verloten en het molenaarsprincipe wel geaccepteerd.

Het is in ieders belang – in het kader van rechtszekerheid en voorzienbaarheid – om ons bij het verdelen van de schaarse rechten te beperken tot volledig risicoloze en algemeen geaccepteerde weigeringsgronden. Het is immers in niemands belang dat een verdeelgrond door de RvS als onrechtmatig wordt aangemerkt en een weigering wordt vernietigd.

We blijven ons inspannen om minimaal 50% lokaal eigendom te garanderen

In de RES en het PPE is het doel van minimaal 50% lokaal eigendom opgenomen. De motie Grip op wind roept ook op om te streven naar het garanderen van minimaal 50% lokaal eigendom. Feit is dat we de mate van lokaal eigendom niet mogen meewegen in de ruimtelijke procedure. Daarmee is minimaal 50% lokaal eigendom binnen een ruimtelijke procedure niet afdwingbaar. Dit betekent ook dat solitaire turbines met 100% lokaal eigendom op grond van de ruimtelijke criteria niet toegestaan kunnen worden enkel om de reden dat er sprake is van 100% lokaal eigendom. Op het moment dat de initiatiefnemer geselecteerd is kan de vergunningaanvraag worden ingediend. Aan de initiatiefnemer kunnen we wel eisen stellen over lokaal eigendom via een samenwerkingsovereenkomst.

Het huidige beleid in het PPE hebben we aangescherpt door hieraan toe te voegen dat er sprake moet zijn van:

- gelijke zeggenschap tussen commerciële ontwikkelaar en coöperatie/lokale partijen (bepaalde besluiten kunnen dus niet voorbehouden zijn aan een van beide partijen).
- gelijke lusten voor de commerciële ontwikkelaar en de coöperatie. Hier tegenover staat natuurlijk ook gelijke lasten.
- collectief eigendom met 'vrije' deelname voor de omgeving. Het kan dus niet zo zijn dat deelname van een grondeigenaar wordt gezien als lokaal eigendom, dan profiteert de buurt onvoldoende mee. Voorgaande punten gaan over de relatie tussen coöperatie en ontwikkelaar. Om duidelijkheid te bieden en discussies tussen ontwikkelaar en coöperatie zo veel mogelijk te voorkomen, schrijven we een model samenwerkingsovereenkomst voor, die coöperatie en ontwikkelaar onderling kunnen sluiten waarmee in ieder geval voldaan wordt aan voorgaande punten.

Voorgaande laat onverlet dat er ook mensen zijn die geen lid willen worden van een coöperatie, maar als omwonende van toekomstige windturbines wel mee willen praten. Hiervoor blijft gelden dat de initiatiefnemer (commerciële ontwikkelaar én coöperatie) een participatieproces moeten organiseren. Het PPE geeft hiervoor de kaders. Ook moeten omwonenden die geen lid van de coöperatie willen worden (en daarmee geen mede-eigenaar van het windpark) wel de lusten van het windpark kunnen ervaren. Ook hiervoor geven we in het PPE de kaders. Denk hierbij aan een omwonendenvergoeding en omgevingsfonds.

Tegelijkertijd is het van belang dat coöperaties ondersteund worden in de samenwerking met commerciële ontwikkelaars. Via Natuur en Milieu Overijssel (NMO) en het Energie Fonds Overijssel (EFO) bieden we nu al inhoudelijke en financiële ondersteuning. Deze intensiveren we door de meest kansrijke initiatieven steviger te ondersteunen.

Tot slot zullen er situaties zijn waarin er mogelijk wel een ontwikkelaar is die open staat voor lokaal eigendom, maar waar de omgeving (nog) niet het lokaal eigendom wil vormgeven. In deze gevallen zullen we waar gewenst als provincie zelf kunnen instappen om hiermee de lokale lusten en zeggenschap te borgen teneinde deze positie uiteindelijk weer over te kunnen dragen zodra een lokale coöperatie gevormd is.

Programmeringsafspraken

Met uw gemeente hebben wij in ATT-verband de volgende afspraken gemaakt:

- een maximumopwek van 180 GWh;
- het 'Gezamenlijk Ontwikkelkader ATT wind' is onderdeel van de programmeringsafspraken;
- mogelijkheid tot plaatsen van windturbines in het gebied ten noordoosten van Almelo, ter hoogte van Wietemanslanden en West-Geesteren;
- openstelling van het gebied van 15 oktober 2024 tot 1 maart 2025.

In verband met wijzigingen in de planning, waarover u hieronder meer kunt lezen, is het tijdvak enkele maanden opgeschoven.

Planning

De Staten zullen naar verwachting de instructieregel wind begin oktober behandelen. In de instructieregel is opgenomen dat windenergie in Overijssel gemaximeerd is op 2,3 TWh en programmeringsafspraken met gemeenten kunnen worden gemaakt. Daarnaast nemen de Staten een besluit over een mogelijke uitzondering op de clustereis van vier voor bedrijventerreinen en de regels over erfmolens.

Wanneer Provinciale Staten de gewijzigde omgevingsverordening vaststellen, vervalt ook het voorbereidingsbesluit wind. Vanaf dat moment kunnen initiatiefnemers aanvragen indienen. In de programmeringsafspraken hebben gemeenten met ons afgesproken welk gebied we voor hoeveel GWh, in welke periode open zetten. Gedurende die periode kunnen initiatieven een aanvraag bij ons indienen. Wij beoordelen deze aanvragen op ruimtelijke criteria, die vastgesteld zijn in het PPE en selecteren vervolgens één of meerdere initiatieven die we in behandeling kunnen gaan nemen. Dit doen we in nauw overleg met de betrokken gemeente. Op de website www.overijssel.nl/wind zullen we een overzicht plaatsen welke gebieden op welk moment open worden gesteld. Daarmee bieden we duidelijkheid voor initiatieven én inwoners.

U kunt inspreken bij Provinciale Staten

Het kan zijn dat u het niet eens bent met ons advies of dat u uw zienswijze mondeling wilt toelichten bij Provinciale Staten. Provinciale Staten nodigen u uit om in dat geval gebruik te maken van het spreekrecht tijdens de vergadering van de Statencommissie Milieu & Energie van 18 september 2024. Voor het horen van indieners van zienswijzen trekt de commissie een hele dag uit (vanaf 9.30 uur). Tijdens deze commissievergadering kunt u uw zienswijze toelichten aan de Statenleden. Daarvoor krijgt u maximaal 5 minuten spreekrecht.

Als u gebruik wilt maken van het spreekrecht tijdens de vergadering van de Statencommissie Milieu & Energie, geeft u dat bij voorkeur vóór 4 september 2024 door aan de Statengriffie (statengriffie@overijssel.nl). Dan kan de griffie een indeling maken, zodat u niet de hele dag aanwezig hoeft te zijn. De griffie laat u weten in welk tijdsblok u aan de beurt bent om in te spreken.

Op 25 september 2024 vindt de inhoudelijke bespreking van het statenvoorstel plaats in de vergadering van de Statencommissie Milieu & Energie. U bent van harte welkom als toehoorder bij deze vergadering.

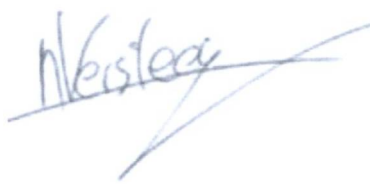
Op 3 juli 2024 organiseert de griffie tussen 19.00 tot 22.00 uur voor indieners van zienswijzen een inloopavond. Dan kunt u in informele setting in gesprek gaan over de aanpassingen van het zon- en windbeleid met Statenleden, gedeputeerden en met ambtenaren. In verband met de catering voor deze avond ontvangt de griffie graag uw aanmelding via statengriffie@overijssel.nl.

De genoemde data zijn onder voorbehoud van instemming van de agendacommissie van Provinciale Staten.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Voorzitter, A.P. Heidema

Secretaris, N. Versteeg